

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

30 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorczyk (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 14 czerwca 2022 r., I ACa 133/22,
w sprawie z powództwa M.S. i T.S.
przeciwko Banku spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

1) oddala skargę kasacyjną;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego orzeczenia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Władysław Pawlak Paweł Grzegorczyk Marta Romańska
(R.N.)

UZASADNIENIE

Powodowie M. S. i T.S. wniesli o zasądzenie od Banku Spółki Akcyjnej w W. na ich rzecz solidarnie kwot 272.255,84 zł i 115.583,31 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tych kwot od 10 czerwca 2021 r. oraz o ustalenie, że nieważna jest umowa kredytu hipotecznego nr [...], którą zawarli 4 stycznia 2006 r. z Bank S.A. w W., jako sprzeczna z art. 69 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (aktualnie Dz.U. z 2026 r., poz. 38; dalej - pr. bank.) i zawierająca postanowienia abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Pozwany Bank Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 29 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 272.255,67 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 16 listopada 2021 r. oraz kwotę 126.257,06 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 16 listopada 2021 r. i oddalił powództwo o odsetki w pozostałej części; ustalił, że umowa kredytu nr [...] z 4 stycznia 2006 r. zawarta przez powodów z Bank S.A. w W. jest nieważna.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powodowie mają interes prawny w zgłoszeniu żądania przewidzianego w art. 189 k.p.c., a ocenianą umowę zawarli jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Wzorzec, według którego umowa została zawarta zredagowany był tak, że jej konstrukcja odpowiadała zarazem kredytowi denominowanemu i indeksowanemu. Umowa nie precyzowała kwoty udzielonego kredytu w PLN i waluty, w której kredyt miał być spłacany, co naruszało art. 69 pr. bank. w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy i prowadziło do jej nieważności na podstawie art 58 k.c. O nieważności umowy decydowały również zawarte w regulaminie postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 353¹ k.c. oraz art. 4 i 6 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L z 1993 r., Nr 95, s. 29; dalej - dyrektywa 93/13), dotyczące mechanizmu przeliczania kursu CHF do PLN,

Pojęcie kredytów denominowanych i indeksowanych zostało wprowadzone do systemu prawnego w punkcie 4a dodanym do art. 69 ust. 2 ustawą z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 165, poz. 984; dalej – ustawa antyspreadowa), która weszła w życie 26 sierpnia 2011 r. Zawieranie umów odpowiadających tym konstrukcjom było jednak możliwe już wcześniej na podstawie art. 353¹ k.c., z czego skorzystały strony. Kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt złotowy, którego saldo na skutek denominacji lub indeksacji wyrażane jest w walucie obcej. Kredytobiorca może spłacać raty kapitałowo-odsetkowe takiego kredytu w walucie denominacji lub indeksacji, bądź w złotym, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie, do której kredyt denominowano lub indeksowano według kursu wymiany waluty z dnia płatności raty.

Umowa z 4 stycznia 2006 r. nie określa jednoznacznie kwoty, którą bank miał przekazać kredytobiorcom ani zasad spłaty kredytu. Zgodnie z § 1 ust. 1 oraz § 3 ust. 1a i 1b umowy, bank udzielił powodom długoterminowego kredytu hipotecznego w kwocie 166.499,24 CHF i miał go uruchomić „w złotych lub w walucie kredytu”. Według § 6 ust. 1 i 2 umowy: „spłata kapitału kredytu następować miała w 359 rosnących ratach miesięcznych na rachunek kredytobiorcy nr [...]”. Postanowienia te nie określają waluty, w jakiej powodowie mieli spłacać raty kapitałowo-odsetkowe. W praktyce czynili to w złotych, chociaż ustalenie wysokości raty kapitałowo-odsetkowej odnosiło się do CHF. Ta konstrukcja umowy wynikała z włączenia do niej klauzuli waloryzacyjnej, powodującej, że wysokość zobowiązania wyrażonego w złotych jest modyfikowana innym miernikiem wartości. Włączenie do umowy niedających się zweryfikować mechanizmów indeksacyjnych prowadzi do przełamania zasady określoności świadczenia, obarczenia kredytobiorców nieograniczonym ryzykiem kursowym, a także ryzykiem naruszenia przepisów o odsetkach maksymalnych. Brak harmonogramu spłat rat kredytu potwierdza tylko niepewność stosunku prawnego, jak również nieweryfikowalność obowiązków stron w odniesieniu do głównych świadczeń z umowy. Ważne zawarcie umowy kredytu w rozumieniu art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank. wymaga tożsamości pomiędzy kwotą i walutą kredytu, kwotą środków pieniężnych oddanych do dyspozycji kredytobiorcy oraz kwotą, którą kredytobiorcy zobowiązani są zwrócić bankowi z odsetkami.

O wadliwości umowy decydowały także narzucone przez bank w postanowieniach regulaminu udzielania kredytu hipotecznego dla klientów indywidualnych w Banku S.A., stanowiącego Załącznik nr II do Zarządzenia nr [...] Prezesa Zarządu Bank S.A. z 17 października 2005 r., sposoby ustalania mechanizmu denominacji kredytu, w tym dowolne ustalanie kwoty podlegającej spłacie wyrażonej w comiesięcznych ratach. Te postanowienia regulaminu były abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Nie przewidywały one żadnych ograniczeń pozwanego odnośnie do określania kursów walut w tabeli banku. Nie znając zasad kształtowania kursu dewiz powodowie nie mieli pewności czy kurs obowiązujący u pozwanego o danej porze określonego dnia będzie kursem, według którego bank rzeczywiście dokona przeliczenia kwoty lub raty kredytu. Pozwany mógł zatem dowolnie kształtować kwoty rat kredytu podlegające spłacie. Umowa nie wymaga, aby wysokość kursu ustalonego przez bank pozostawała w określonej relacji do średniego kursu NBP lub kursu ukształtowanego przez rynek walutowy. Bank nie zawarł ani w umowie, ani w dokumentach związanych z jej zawarciem informacji o rzeczywistym zakresie możliwego do przewidzenia ryzyka kursowego, obciążającego powodów, chociaż od 2004 r. takie pouczenia funkcjonowały na rynku kredytów i taki obowiązek wynikał z tzw. Rekomendacji S wydanej przez KNF. Brak informacji o ryzyku kursowym praktycznie uniemożliwiał powodom podjęcie racjonalnej decyzji o zawarciu umowy.

Powodowie zawarli umowę bez świadomości wiążącego się z tym ryzyka walutowego. Zdecydowali się na kredyt wyrażony w CHF, ponieważ taki został im zaproponowany.

Zdaniem Sądu Okręgowego niedozwolony charakter mają postanowienia przewidujące stosowanie kursów wyznaczanych przez bank w celu przeliczania świadczeń, a mianowicie postanowienia umowy i stanowiącego jej integralną część regulaminu, według których: a) Bank udziela, zgodnie z warunkami niniejszej umowy, długoterminowego kredytu hipotecznego w wysokości 166.499,24 CHF (§ 1 ust. 1 umowy), b) Bank uruchomi kredyt w złotych lub w walucie kredytu, w wysokości zadłużenia z tytułu kredytu hipotecznego udzielonego przez Bank (§ 3 ust. 1c umowy), c) w przypadku kredytów w walutach obcych, raty spłat przeliczane będą

według ostatniej tabeli kursów ogłoszonej przez Bank w dniu jej wymagalności przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut (§ 21 ust. 3 regulaminu), d) kredytobiorca zobowiązany jest do otwarcia konta oraz do zasilania tego konta wpływami zabezpieczającymi miesięczną spłatę raty i odsetek oraz innych należności wynikających z umowy kredytu; kredytobiorca upoważnia bank do pobierania z wszelkich jego środków w banku oraz bieżącego rachunku firmowego kwot należnych mu z tytułu umowy o kredyt, gdyby nie zostały spłacone w terminie, o którym mowa § 21 regulaminu (§ 23 regulaminu).

Sąd Okręgowy przeprowadził ocenę postanowień umowy jako odnoszących się do głównego jej przedmiotu, jak i konsekwencje ich abuzywności, a także możliwość zastąpienia postanowieniami ustawowymi lub pominięcia, według dyrektyw określonych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2019 r., C-260/18.

W konsekwencji uznania przytoczonych postanowień umownych za niedozwolone, Sąd Okręgowy stwierdził, że umowa łącząca strony jest nieważna w całości. Postanowienia umowy odnoszące się do mechanizmu denominacji oraz § 21 i 23 regulaminu dotyczyły głównego jej przedmiotu. Ich bezskuteczność prowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu denominacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, stanowiącego o istocie łączącego strony stosunku prawnego. W konsekwencji kwota zobowiązań banku i kredytobiorców wyrażona byłaby w złotych przy jednoczesnym pozostawieniu oprocentowania opartego o stawkę LIBOR. Usunięcie postanowień określających główne świadczenia stron, podobnie jak postanowienia określającego niektóre *essentialia negotii*, musi oznaczać brak konsensu co do zawarcia umowy w ogóle.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw do zastąpienia abuzywnych postanowień regulaminu jakimikolwiek innymi postanowieniami mogącymi wynikać z przepisów o charakterze dyspozytywnym, gdyż takich przepisów nie było w chwili zawarcia umowy. Art. 358 k.c. wszedł w życie 24 stycznia 2009 r., na mocy nowelizacji Kodeksu cywilnego z 23 października 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1506). Sąd Okręgowy uznał za niedopuszczalne zastąpienie z urzędu niedozwolonego

postanowienia umownego innym mechanizmem obliczenia kwoty kredytu, w tym zastosowanie kursu kupna waluty czy średniego kursu NBP.

Nieważność umowy ze skutkiem *ex tunc* oznacza, że wszelkie dokonane przez pozwanego zmiany regulaminu, jak również aneks do umowy nie wywołały skutków.

Nieważność umowy oznacza, że strony mają obowiązek zwrotu wzajemnych świadczeń. Kredytobiorcy powinni zwrócić bankowi otrzymaną od niego kwotę kapitału, bez odsetek i kosztów dodatkowych, bank powinien zwrócić powodowi wszelkie spłacone przez nich raty kredytowe (art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c.).

Co do zasady termin przedawnienia roszczeń o zwrot nienależnie spełnionych świadczeń może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę - konsumenta wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji o zażądaniu zwrotu jego świadczeń spełnionych w wykonaniu umowy, co powodowie uczynili w piśmie z 24 lutego 2021 r. Do ich roszczenia ma zastosowanie ogólna regulacja terminu przedawnienia z art. 118 k.c., według którego – w brzmieniu obowiązującym do 8 lipca 2018 r. – termin przedawnienia wynosił lat dziesięć, a w brzmieniu obowiązującym od 9 lipca 2018 r. sześć lat. Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104), do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia określone są m.in. w art. 118 k.c., stosuje się przepisy w brzmieniu dotychczasowym.

Wysokość roszczenia powodów jest potwierdzona dokumentami złożonymi przez pozwanego o wysokości świadczenia, które przyjął. O odsetkach ustawowych za opóźnienie w płatności dochodzonej kwoty Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 455 i art. 481 k.c.

Wyrokiem z 14 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego z 29 listopada 2021 r.

Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, a ocenę prawną sprawy przez ten Sąd zakwestionował o tyle, że umowę zawartą przez strony

uznał za zbliżoną konstrukcyjnie do umowy kredytu walutowego, nie zaś za umowę kredytu denominowanego do CHF. Stwierdził, że za taką kwalifikacją kredytu udzielonego powodom przemawiają: - bezpośrednie wskazanie w umowie kwoty i waluty kredytu jako CHF (§ 1 ust. 1 umowy), - możliwość uruchomienia kredytu w walucie obcej lub polskiej, zgodnie z dyspozycją uruchomienia kredytu, czyli na podstawie decyzji samego kredytobiorcy (§ 3 ust. 1 lit. c i d umowy oraz § 19 ust. 2 regulaminu), - oprocentowanie kredytu odpowiadające jego walucie, tj. odwołujące się do stopy bazowej LIBOR (§ 4 ust. 1 umowy), - podanie sumy hipotek: zwykłej i kaucyjnej stanowiących zabezpieczenie spłaty kredytu w CHF (§ 5 ust. 1 umowy), - konieczność otwarcia przez kredytobiorcę rachunku walutowego w walucie udzielonego kredytu i wskazania go w umowie kredytowej (§ 23 ust. 1 pkt 2 regulaminu), na który to rachunek miała być wypłacona część kredytu (§ 3 ust. 1 lit. d umowy i § 19 ust. 2 regulaminu) i z którego miały być pobierane środki przeznaczone na spłatę rat kredytu (§ 6 ust. 2 umowy i § 21 ust. 2 regulaminu), - faktyczna wypłata części kredytu w CHF i faktyczna spłata części rat kredytu w CHF. Walutą zobowiązania był zatem frank szwajcarski (CHF), a walutą świadczenia co do zasady CHF, choć wypłata kredytu mogła nastąpić także w złocie, w zależności od dyspozycji kredytobiorcy.

Sąd Apelacyjny dostrzegł, że w aneksie nr 1 do umowy kredytu strony – podwyższając wysokość kwoty kredytu wyrażonego w CHF – jednocześnie dodały postanowienia dotyczące sposobu wypłaty podwyższonej kwoty kapitału, a wyraziły ją w CHF i w złocie. Tego rodzaju postanowienia nie zmieniły walutowego charakteru kredytu, skoro zgodnie z aneksem jego kwota miała być wypłacona stosownie do dyspozycji uruchomienia kredytu na wskazany przez powodów ich walutowy rachunek bankowy, zaś spłata kredytu miała następować według dotychczasowych zasad, czyli co do zasady przy wykorzystaniu rachunku walutowego powodów. Odwołanie do złotego miało jedynie wyznaczać maksymalną wartość podwyższonej kwoty kapitału kredytu. Podwyższona kwota kredytu miała wynosić 73.308,73 CHF, jednak na dzień wypłaty kredytu nie mogła przekraczać równowartości 149.000 zł, ustalonej według klauzul przeliczeniowych w § 19 ust. 4 regulaminu.

Taka konstrukcja umowy kredytu odpowiadała dyspozycji art. 69 pr. bank. Wprowadzenie w aneksie do umowy dodatkowego kryterium określającego górną

granicę wypłaconego kapitału kredytu, powiązanego z – niebędącym walutą kredytu – złotym, było dopuszczalne, skoro miało podobny cel jak wprowadzenie klauzul denominacyjnych i indeksacyjnych. Mieści się w swobodzie umów (art. 353¹ k.c.). Zastosowanie mechanizmu przewidującego przeliczanie kwoty wypłacanego kredytu i wysokości rat kapitałowo-odsetkowych według dwóch różnych kursów CHF (spread walutowy) prowadzi w istocie do sytuacji, gdy wysokość kredytu w dacie zawarcia umowy kredytu wyrażonego w złotym może się różnić od wysokości świadczenia wypłaconego kredytobiorcy i następnie od wysokości świadczenia spełnianego przez kredytobiorcę. Skoro takie postanowienia same przez się są zgodne z art. 69 ust. 1 pr. bank. w związku z art. 353¹ k.c., to należy uznać za zgodne z ich dyspozycją postanowienia analizowanej umowy odwołujące się w zakresie wysokości kredytu wypłacanego powodowi zarówno do sumy wyrażonej w walucie obcej będącej walutą kredytu, jak i do sumy wyrażonej w złotym wyznaczającej maksymalną równowartość środków kredytu oddawanych do dyspozycji kredytobiorcy. Z tego względu Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, że umowa kredytu jest sprzeczna z art. 69 pr. bank., a tym samym nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c. Uznał, że postanowienia tej umowy podlegają ocenie w świetle art. 385¹ k.c. W tym zakresie Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i jego rozważania prawne.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego z 14 czerwca 2022 r. pozwany zarzucił, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), tj.: - art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. oraz w zw. z art. 69 ust. 1 pr. bank. przez przyjęcie, że pozwany w oparciu o postanowienia umowy z 4 stycznia 2006 r. oraz regulaminu dotyczące mechanizmów przeliczeniowych i odsyłających do tabeli kursów banku, miał możliwość jednostronnego i dowolnego ustalania kursu CHF do PLN, przez co mógł kształtować wysokość swojego zobowiązania do wypłaty kredytu, jak również wysokość zobowiązania powodów w toku spłaty kredytu w sposób jednostronny i dowolny; - art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. przez przyjęcie, że postanowienia umowy nie wskazują jasnym i zrozumiałym językiem, że zaciągnięcie kredytu walutowego jest związane ze ziszczeniem się potencjalnego ryzyka zmiany kursu waluty, które spowoduje zmianę wysokości zadłużenia

oznaczonego w CHF, ale przeliczonego na walutę PLN, podczas gdy wniosek przeciwny wynika z prawidłowej wykładni postanowień umowy tj. § 1 ust.1 (zarówno w jego pierwotnym brzmieniu, jak i w brzmieniu nadanym treścią aneksu nr 1) oraz § 11 ust. 1 umowy, a w konsekwencji do uznania, że postanowienia umowy określające kwotę udzielonego kredytu w walucie CHF, wprowadzające do umowy element ryzyka walutowego, w tym w szczególności postanowienia określające kwotę kredytu podlegają badaniu pod kątem abuzywności i w konsekwencji nie wiążą powodów, jako że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.; - art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 pr. bank. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 przez przyjęcie, że uznane za abuzywne klauzule przeliczeniowe dotyczące zastosowania kursu CHF do przeliczenia kwoty wypłaty kredytu na PLN i późniejszej jego spłaty dotyczą „głównego przedmiotu umowy” w myśl art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, podczas gdy stanowią one jedynie o sposobie wykonania umowy, tj. o kursie CHF, jaki mógł być przyjęty do rozliczenia poszczególnych świadczeń, a korzystanie z nich było jedynie uprawnieniem, nie zaś obowiązkiem powodów; - art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. przez przyjęcie, że postanowienia regulaminu nie wskazują prostym, jednoznacznym i zrozumiałym językiem, w jaki sposób jest ustalany kurs CHF względem PLN, podczas gdy wniosek przeciwny wynika z prawidłowej wykładni stanowiącego integralną część umowy i regulaminu, pozwany miał możliwość swobodnego ustalania kursu CHF względem PLN w tabeli kursów, w tym kursu kupna i sprzedaży, przez co mógł kształtować wysokość swojego zobowiązania do wypłaty kredytu, jak również wysokość zobowiązania powodów w toku spłaty kredytu w sposób jednostronny i dowolny; - art. 385¹ § 1 k.c. i art. 385² k.c. przez nieprawidłową interpretację pojęcia rażącego naruszenia interesu konsumenta oraz brak rozważenia, czy w sprawie doszło do rażącego naruszenia interesu powodów jako kredytobiorców; - art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 3 k.c., art. 41 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe, art. 2 ust. 3 ustawy z 27 lipca 2002 r. - Prawo dewizowe w zw. z art. 58 § 1 k.c. przez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy Sąd stwierdził, że postanowienia dotyczące klauzul przeliczeniowych mają charakter niedozwolony i nie wiążą stron, skutkiem czego Sąd

ustalił nieważność umowy, podczas gdy w świetle art. 58 § 1 k.c. nieważne postanowienia umowy powinny zostać zastąpione odpowiednimi przepisami ustawy, tj. w szczególności art. 358 § 2 k.c. bądź *per analogiam* art. 41 pr. weksl. oraz art. 2 ust. 3 ustawy z 27 lipca 2002 r. - Prawo dewizowe, i skutkować rozliczeniem stron przy zastosowaniu średniego kursu CHF ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski; - art. 385¹ § 2 k.c. przez stwierdzenie nieważności umowy podczas gdy kwota zobowiązania została wyrażona w umowie w walucie obcej, a strony postanowiły, iż wypłata kredytu oraz spłaty rat kapitałowo-odsetkowych dokonywane będą w walucie CHF, zaś kwestionowane postanowienia nie mają charakteru głównych świadczeń stron; - art. 358 § 2 k.c. przez niezastosowanie; - art. 358¹ § 3 k.c. przez jego niezastosowanie; - art. 481 § 1 k.c. przez przyjęcie, że powodom należą się odsetki za opóźnienie od zasądzonej kwoty począwszy od 16 listopada 2021 r., czyli od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu pisma powodów zawierającego rozszerzenie powództwa z 27 września 2021 r.; - art. 189 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie.

Pozwany wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości oraz przekazanie sprawy temu do ponownego rozpoznania.

Powodowie wnieśli o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że „interes prawny” będący przesłanką skutecznego wystąpienia z żądaniem ustalenia prawa lub stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.) istnieje wtedy, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Taki interes prawny w żądaniu ustalenia istnieje, jeżeli powództwo o ustalenie istnienia prawa jest jedynym możliwym środkiem ochrony powoda, jeżeli powód może uczynić zadość potrzebie ochrony swej sfery prawnej przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa (wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 101), jeżeli ze spornego stosunku prawnego wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie

jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne (wyrok Sądu Najwyższego z 30 października 1990 r., I CR 649/90).

Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu zmierzała do związania stron długoterminowym stosunkiem prawnym, który nie został wykonany w całości, a wierzytelność pozwanego o zwrot kwoty świadczonej powodowi na podstawie umowy została zabezpieczona rzeczowo. Ustalające orzeczenie sądu w takim przypadku znosi wątpliwości stron co do skuteczności umowy i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia wynikające z umowy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, z 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22, z 20 marca 2024 r., II CSKP 401/23, z 6 czerwca 2024 r., II CSKP 1166/22, z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22). Niezależnie od powyższego Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z 23 listopada 2023 r., C-321/22, Provident Polska, pkt 77, wyjaśnił, że art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności, stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z ich wykładnią dokonaną w orzecznictwie, które w celu uwzględnienia wytoczonego przez konsumenta powództwa zmierzającego do stwierdzenia bezskuteczności nieuczciwego warunku w umowie zawartej z przedsiębiorcą wymagają dowodu na istnienie interesu prawnego, w sytuacji gdy uznaje się, że taki interes nie istnieje, jeżeli konsumentowi przysługuje powództwo o zwrot nienależnego świadczenia, lub gdy może on powołać się na tę bezskuteczność w ramach obrony przed powództwem wzajemnym w przedmiocie wyegzekwowania wykonania zobowiązania wytoczonym przeciwko niemu przez tego przedsiębiorcę na podstawie tego warunku.

Kredyt, którego pozwany udzielił powodom przeznaczony był na sfinansowanie ich zobowiązań kredytowych wobec innego banku z kredytu indeksowanego kursem CHF. Bank znał potrzeby kredytowe powodów, wiedział, w jaki sposób powodowie zadysponują udzielonymi im środkami. Waluta, w której wyrażone zostało zobowiązanie banku miała w tym kredycie ewidentnie pełnić funkcję waloryzacji, o czym świadczą jednoznaczne w tym zakresie postanowienia w § 11 umowy. Bank zabezpieczył swoją sytuację w umowie związku z możliwą nadzwyczajną zmianą stosunków, gdy chodzi o kształtowanie się kursu CHF na rynku międzybankowym, zaś nie zaproponował powodom jakiegokolwiek

mechanizmu mogącego ograniczyć także ryzyko ich dotyczące w związku z kształtowaniem się kursu tej waluty. W sprawie nie ustalono, żeby pozwany udzielił powodom jakichkolwiek pouczeń co do wpływu kursu CHF na wysokość ich zobowiązań umownych i ryzyka, które towarzyszy umowom, w które wkomponowane są klauzule waloryzacyjne. Poza informacją o tym, że do przeliczenia świadczeń z umowy będzie stosował własne tabele kursowe, nie zamieścił ani w niej, ani w regulaminie jakichkolwiek informacji na temat tego, w jaki sposób te tabele będzie tworzył. Te niedostatki regulacji umownej świadczą o wprowadzeniu do niej postanowień abuzywnych.

O zakresie obowiązku informacyjnego banku w stosunku do konsumenta – kredytobiorcy, koniecznego do zrealizowania, gdy konsument chce skorzystać z oferty kredytowej banku wiążącej się z ryzykiem walutowym, wypowiedział się Trybunał Sprawiedliwości UE. W orzecznictwie przyjęto, że w celu zrealizowania przez bank obowiązków informacyjnych co do ryzyka walutowego i kursowego, które wiąże się dla konsumenta z zawarciem umów kredytowych indeksowanych do waluty obcej (denominowanych w walucie obcej) nie jest wystarczające stwierdzenie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od niego oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Istnieje obowiązek ostrzegawczy instytucji finansowej, która oferując kredyt powiązany z walutą obcą kredytobiorcy, niejednokrotnie takiemu, który nie ma zdolności kredytowej do zaciągnięcia kredytu złotowego, powinna dołożyć szczególnej staranności w zakresie wyraźnego wyjaśnienia zagrożeń wiążących się z takim produktem finansowym. Zachowanie informacyjne banku powinno polegać na poinformowaniu klienta o zakresie ryzyka kursowego w sposób jednoznaczny i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej mimo dokonywania regularnych spłat (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z 14 marca 2019 r., C-118/17, pkt 35; wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021, nr 2, poz. 7).

To, że w stanie prawnym przed 26 sierpnia 2011 r. ustawodawca co do zasady akceptował zawieranie umów kredytu, w których waluta obca pełniła funkcję waloryzacyjną, znajduje potwierdzenie w art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 75b pr. bank., mających – w związku z art. 4 i art. 5 ust. 1 ustawy z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165 poz. 984) – zastosowanie także do umów zawartych przed jej wejściem w życie w odniesieniu do niespłaconej jeszcze części kredytu. Możliwość skorzystania z mechanizmu rozliczeń określonego w art. 75b pr. bank. nie pozbawia powodów uprawnienia do zażądania skontrolowania z odwołaniem się do kryteriów ustalonych w art. 385¹ § 1 albo art. 58 k.c. postanowień umowy, którą zawarli z pozwanym. Nowelizacja prawa bankowego z 29 lipca 2011 r. przyznała bowiem kredytobiorcom jedynie dodatkowe uprawnienie do spłacania rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej bezpośrednio w tej walucie, co nie znaczy, że nałożyła na nich obowiązek zachowania takiej formy spłaty albo że wyłączyła możliwość zgłoszenia roszczeń powstałych na gruncie umów niespełniających wymagań stawianych umowom kredytowym w stosunkach z konsumentami.

Sporne postanowienia umowne podlegają ocenie w świetle art. 385¹ § 1 k.c. i art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13. Pojęciu rażącego naruszenia interesów konsumenta użytego w regulacji krajowej odpowiada klauzula znaczącej nierównowagi wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta jako wyniku (skutku) zastosowania warunku umownego. Taka sytuacja zachodzi w razie nałożenia na kredytobiorcę nieograniczonego ryzyka kursowego (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 10 czerwca 2021 r., C-776/19). Znacząca nierównowaga może wynikać już z samego faktu wystarczająco poważnego naruszenia sytuacji prawnej, w której konsument, jako strona danej umowy, znajduje się na mocy właściwych przepisów krajowych, czy to w postaci ograniczenia treści praw, które zgodnie z rzeczonymi przepisami przysługują mu na podstawie tej umowy, czy przeszkody w ich wykonywaniu, czy też nałożenia na niego dodatkowego obowiązku, którego nie przewidują przepisy krajowe (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2019 r., C-621/17).

Klauzule waloryzacyjne, które nie zostały wyrażone w umowie kredytu w sposób jasny i precyzyjny, podlegają badaniu pod kątem spełnienia przesłanek

z art. 385¹ § 1 k.c. W orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE wyjaśniono, iż wymaganie wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem nakazuje, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne. Postanowienia umowy (regulaminu), określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych.

Sąd Najwyższy wyjaśnił (zob. np. wyroki z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21), że postanowienia umowy (regulaminu), określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych, kształtują bowiem prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie interesów konsumenta polega w tym przypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia konsumenta od swobodnej decyzji banku. Zarówno przeliczenie kwoty kredytu na złotówki w chwili jego wypłaty, jak i przeliczenie odwrotne w chwili wymagalności poszczególnych spłacanych rat, służy bowiem określeniu wysokości świadczenia konsumenta. Takie postanowienia, które uprawniają bank do jednostronnego ustalenia kursów walut, są nietransparentne i pozostawiają pole do arbitralnego działania banku. W ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron. Skonstruowane w ten sposób, w ślad za wzorcem stosowanym przez bank, uregulowania umowne są niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda przedsiębiorcy (banku) w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób

ograniczona, np. w razie wprowadzenia możliwych maksymalnych odchyleń od kursu ustalanego z wykorzystaniem obiektywnych kryteriów.

Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Koresponduje to z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, który przewiduje, że nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22).

W wyroku z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, Bank BPH S.A., Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że wykładni art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy dokonywać w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, w wypadku gdy odstraszaający cel tej dyrektywy jest realizowany przez krajowe przepisy ustawowe regulujące korzystanie z niego, o ile element ten stanowi odrębne zobowiązanie umowne, które może być przedmiotem indywidualnej kontroli pod kątem nieuczciwego charakteru. Przepisy te stoją na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający usunął jedynie nieuczciwy element warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku poprzez zmianę jego istoty.

Wyliminowanie z łączącej strony umowy abuzywnych postanowień umownych rodzi zatem konieczność dokonania oceny, czy umowa w pozostałym zakresie jest możliwa do utrzymania. Sądy *meriti* rozważyły tę kwestię i uznały, że obowiązywanie umowy po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków jest niemożliwe. Wyliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, że należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i

charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za opowiedzeniem się o jej nieważności (wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

W judykaturze Sądu Najwyższego obecnie dominuje pogląd, że klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej (denominowanego w walucie obcej), określają główne świadczenie kredytobiorcy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20; z 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22). Pogląd ten uwzględnia stanowisko Trybunału Sprawiedliwości UE, w orzecznictwie którego podkreśla się, że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (por. wyroki TSUE z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; z 26 lutego 2015 r., C-143/13, Matei, pkt 54; z 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Van Hove, pkt 33; z 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 35). Za takie uznawane są też postanowienia odnoszące się do ustalonego w walucie obcej mechanizmu waloryzacji świadczeń (określane niekiedy jako „klauzule ryzyka walutowego”), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy – konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększenia kosztu kredytu (zob. wyroki TSUE z 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 37; z 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring, pkt 68; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak, pkt 44).

Abuzywne klauzule indeksacyjne są od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść kredytobiorcy, chyba że następczo udzieli on świadomej i wolnej zgody na te klauzule i w ten sposób przywróci ich skuteczność z mocą wsteczną (zob. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna – z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). Powodowie

takiej zgody nie udzielili, o czym świadczą ich twierdzenia i zarzuty podnoszone w toku procesu.

Usunięcie z umowy klauzuli ryzyka walutowego i klauzul przeliczeniowych doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją kredytu do waluty. W konsekwencji art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, iż ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości UE z 14 marca 2019 r., C-118/17, pkt 52; z 5 czerwca 2019 r., C-38/17, HS, pkt 43; z 3 października 2019 r., C-260/18, pkt 44 i 45).

W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów – zasada prawna – z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (OSNC 2021, nr 9, poz. 56) Sąd Najwyższy wyjaśnił, z odwołaniem się do adekwatnego orzecznictwa, że zastąpienie klauzul niedozwolonych rozwiązaniami przewidzianymi w innych przepisach wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdy: 1) po wyłączeniu klauzuli abuzywnej umowa nie może obowiązywać, o czym decyduje obiektywne podejście w świetle prawa krajowego, a zatem wola jednej ze stron, w tym konsumenta, nie ma w tym zakresie rozstrzygającego znaczenia; 2) całkowity upadek umowy naraża konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w czasie sporu, z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta i z zastrzeżeniem, że „do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie” w tym sensie, że jeżeli sąd poinformował konsumenta w sposób obiektywny i wyczerpujący o skutkach prawnych oraz szczególnie szkodliwych skutkach ekonomicznych, jakie może mieć dla niego unieważnienie umowy, sąd ten nie może, po uwzględnieniu jego woli stwierdzenia nieważności umowy, sprzeciwić się zrzeczeniu się przez niego

ochrony przyznanej im przez dyrektywę 93/13, a z drugiej strony sąd nie może chronić konsumenta przed upadkiem umowy, jeżeli ocenia, że nie naraża on go na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, choćby konsument domagał się tej ochrony; 3) istnieje przepis dyspozytywny albo przepis „mający zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę”, który mógłby zastąpić wyłączone niedozwolone postanowienie umowne, umożliwiając utrzymanie umowy (z korzyścią dla konsumenta); jeżeli niedozwolone postanowienie umowne odzwierciedlało obowiązujący przepis ustawowy mający zastosowanie w przypadku porozumienia stron, w rachubę wchodzi także zastąpienie niedozwolonego postanowienia „tym stanowiącym punkt odniesienia przepisem ustawowym w nowym brzmieniu przyjętym już po zawarciu umowy”.

Oceniana w niniejszej sprawie umowa bez dotkniętych abuzywnością tzw. klauzul przeliczeniowych do waluty obcej nie może nadal obowiązywać. Jest tak dlatego, że ich wyeliminowanie prowadzi także do upadku klauzuli ryzyka walutowego, charakterystycznego dla umowy kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, co jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze niż zamierzone przez strony, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu. Bez postanowień określających sposób wyznaczenia kursu miarodajnego do przeliczenia złotówki na franki szwajcarskie i na odwrót (bez uzupełnienia związanej z tym luki), klauzule przewidujące indeksację (ucieleśniające też ryzyko walutowe), w ogóle nie mogą wyrzucić skutku (np. wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18 i z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22). Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe (np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, z. B, poz. 20, z 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22, z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z 10 marca 2023 r., II CSKP 1017/22, z 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1016/22, z 25 maja 2023 r.,

II CSKP 1311/22, z 6 czerwca 2023 r., II CSKP 1159/22, z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22, z 8 listopada 2023 r., II CSKP 1530/22, z 21 listopada 2023 r., II CSKP 1675/22 i II CSKP 701/23, z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, i II CSKP 1753/22, z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, z 24 stycznia 2024 r., II CSKP 1496/22, z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22). Skoro powód konsekwentnie opowiada się za upadkiem umowy, to Sądy *meriti* nie mogły przyjąć, że naraża go to na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”. Z tych względów uzupełnienie luk w umowie nie było możliwe.

Niezależnie od powyższego, w judykaturze wielokrotnie wskazywano na niedopuszczalność zastąpienia niedozwolonych postanowień kursowych przez sięgnięcie do art. 358 § 2 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22), do przepisów o charakterze ogólnym, przewidujących, iż skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości UE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, pkt 62 oraz pkt 3 sentencji, z 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 77, z 12 stycznia 2023 r., C-395/21, D.V., pkt 63, 65 i z 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B. i in., pkt 56), wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.) czy art. 41 Prawa wekslowego (por. w szczególności wyroki Sądu Najwyższego z 27 maja 2022 r., II CSKP 395/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z 27 kwietnia 2023 r., II CSKP 1027/22, i z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22. W wyroku z 18 listopada 2021 r., C-212/20, A.S.A., pkt 68, 70, 78, teza, Trybunał Sprawiedliwości UE stwierdził, że art. 5 i 6 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej dyrektywy, dokonał wykładni tego warunku w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1935 ze zm.), orzeczono jak w sentencji.

Władysław Pawlak Paweł Grzegorzczak Marta Romańska

[dr]

[r.g.]